

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра академічного та естрадного вокалу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи


О.Б. Жильцов
« 11 » 09 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СЦЕНІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ
(сценічна мова, сценічний рух)

спеціальності 025 «Музичне мистецтво»(Сольний спів)
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 025.00.02 Сольний спів




Київ – 2019

Розробник: Кравченко Олександра Володимирівна, викладач кафедри академічного та естрадного вокалу.

Викладач: Кравченко Олександра Володимирівна, викладач кафедри академічного та естрадного вокалу.


Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу.

Протокол від 29. 08. 2019 року №7

Завідувач кафедри  (Ю. В. Мережко)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

____.____.2019 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи)  (О. П. Петрикова)
(підпис)

Робочу програму перевірено

____.____.2019 р.

Заступник директора  (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Вид дисципліни	<i>Обов'язкова</i>			
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>			
Загальний обсяг кредитів/ годин	<i>5/150</i>			
Курс	<i>I</i>		<i>-</i>	
Семестр	<i>I</i>	<i>II</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Обсяг кредитів	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Обсяг годин, у тому числі:	<i>90</i>	<i>60</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Аудиторні	<i>57</i>	<i>54</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Модульний контроль	<i>6</i>	<i>4</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Семестровий контроль	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Самостійна робота	<i>27</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Форма семестрового контролю	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Дисципліна «Сценічна майстерність (сценічна мова, сценічний рух)» входить до курсу спеціальних дисциплін.

Зміст курсу обумовлений сучасними розробками проблем сценічної майстерності, теорією творчої діяльності, роботами в галузі мистецтвознавства і музично-театральної практики.

Мета курсу – формування системи практичних вмінь і навичок володіння сценічною культурою, засвоєння елементів виконавського мистецтва, удосконалення культури мови майбутнього артиста.

Завдання курсу:

- усвідомлення суті і функцій словесної дії, її місця у системі виховання майбутнього організатора музично-виховних шкільних заходів;
- оволодіння знаннями основ теорії мистецтва сценічного мовлення і мистецтва художнього слова;
- опанування знань і умінь, необхідних для роботи у театралізованих заходах, шоу-програмах, концертах;
- формування досвіду емоційного і свідомого ставлення до слова як головного засобу сценічної дії;
- оволодіння досвідом творчої діяльності в галузі сценічної майстерності видатних митців вокального мистецтва ХХ-ХХІ ст.
- набуття навичок сценічного мистецтва.

Методи роботи курсу «Сценічна майстерність (сценічна мова, сценічний рух)» обираються відповідно до учбової теми і залежать від індивідуальних цілей кожного студента.

Форми роботи – самостійна робота студентів, консультації викладача.

Засоби навчання – аудіо-, відеоматеріали, підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації і вказівки.

Формою контролю знань студентів з курсу «Сценічна майстерність (сценічна мова, сценічний рух)» є проведення рейтингового контролю - залік.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: видатних митців сценічного мистецтва;

- основні орфоепічні правила мови;
- складові техніки мовлення;
- власні індивідуальні недоліки і шляхи їх усунення.

вміти:

- дотримуватись вимог сценічної поведінки;
- відбирати вправи з техніки мовлення відповідно до власних
- технічних вимог і виконавських можливостей;
- застосовувати на практиці отримані знання з техніки мовлення і акторської майстерності;
- здійснити аналіз власного виконання вправ і результатів самостійної роботи.
- користуватись вправами для розвитку індивідуальної особистості;
- користуватися спеціальною літературою.

Протягом проходження даного курсу у студентів мають бути сформовані наступні **програмні компетентності**: загальні та фахові (спеціальні).

Загальні

Інформаційна:

– здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань.

Методологічна:

– здатність визначити малодосліджені аспекти у професійній галузі, які є актуальними для розвитку вокального та сценічного мистецтва;

– розуміння методології театрального мистецтва.

Самоосвітня:

– розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес.

– здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.

Фахові (спеціальні)

Здатність (до):

- самостійної роботи з творами різних жанрів, відповідно до програмних вимог;
- аналізу здобутків європейської та національної сценічної майстерності;
- ведення навчально-репетиційної роботи;
- акторської роботи на сценічному майданчику, в навчальних постановках;
- здійснювати пошук, аналіз і оцінку інформації, необхідної для постановки і вирішення професійних завдань, професійного і особистісного розвитку;
- здатність моделювати на практичних заняттях основні види діяльності артиста-вокаліста.

3. Результати навчання за дисципліною.

- Цілісно і грамотно сприймати і виконувати музичні твори, самостійно освоювати сольний і ансамблевий репертуар (відповідно до програмних вимог).
- Працювати в колективі, ефективно спілкуватися з колегами, керівництвом;
- Володіти сценічною майстерністю, культурою усного та писемного мовлення, професійною термінологією;
- Здатність до самореалізації та розкриття особистісного творчого потенціалу, професійного лідерства та успіху, самоосвіти і самовдосконалення.

4. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні	індивідуальні	самостійна робота	модульний контроль	
1	2	3	4	5	6	7
I СЕМЕСТР.						
Модуль I.						
Основи сценічної майстерності.						
Тема 1. Творча атмосфера.	2		2			
Тема 2. Робота актора над собою.	8		6		4	
Тема 3. Сприйняття.	5		3		2	
Тема 4. Звільнення м'язів.	6		4		2	
Тема 5. Сценічна уява.	6		4		2	
Модульний контроль.	2					2
Разом.	29		19		8	2
Модуль II.						
Імпровізація.						
Тема 6. Взаємодія.	9		6		3	
Тема 7. Правила поведінки на сцені.	4		2		2	
Тема 8. Імпровізаційне самопочуття.	8		6		2	
Тема 9. Характерність.	6		4		2	
Тема 10. Слово на сцені.	6		4		2	
Модульний контроль.	2					2
Разом.	35		22		11	2
Модуль III.						
Сценічна дія.						
Тема 11. Пісня як закінчений драматичний твір.	8		6		2	
Тема 12. Музично - сценічні етюди.	8		6		2	
Тема 13. Пошук виконавської манери.	4		2		2	
Тема 14. Створення сценічного образу артиста-вокаліста.	4		2		2	
Модульний контроль.	2					2
Разом.	26		16		8	2
Разом за семестр.	90		57		27	6

II семестр						
Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	лекції	практичні	індивідуальні	самостійна робота	модульний контроль
1	2	3	4	5	6	7
Модуль I. Техніка та логіка мовлення.						
Тема 15. Інтонаційні закони.	2		2			
Тема 16. Інтонаційний малюнок складних речень.	2		2			
Тема 17. Виразна вимова складних речень.	2		2			
Тема 18. Закони і правила логіки сценічного мовлення.	2		2			
Тема 19. Логічний аналізу тексту.	2		2			
Тема 20. Робота над текстом.	4		4			
Тема 21. Основні етапи підготовки художнього твору до виконання.	2		2			
Модульний контроль.	2					2
Разом.	24		16			2
Модуль II. Робота над текстовими творами.						
Тема 22. Ідейно-тематичний аналіз художнього твору.	8		4			
Тема 23. Дійовий аналіз художнього твору.	8		4			
Тема 24. Пауза і логічний наголос в художньому творі.	8		6			
Тема 25. Особливості роботи над творами гумористичного жанру.	8		6			
Тема 26. Основні принципи і правила роботи виконавця над гумористичними творами.	8		6			
Тема 27. Аналіз художнього твору гумористичного жанру.	8		6			
Тема 28. Робота над створенням образу.	8		6		2	
Модульний контроль.	2					2
Разом.	56		38		2	2
Усього годин.	60		54		2	4

5. Програма навчальної дисципліни.

I курс, I семестр.

Модуль I. Основи сценічної майстерності

Тема 1. Творча атмосфера.

Загальне поняття атмосфери в житті та у театральному мистецтві. Режисер, актор, сценарист, художник, композитор як творці атмосфери вистави для глядача.

«Бути вагітним роллю» за К.С. Станіславським. Атмосфера як взаємозв'язок актора з глядачем. Атмосфера і акторське виконавство. Атмосфера як простір, що живить творчу активність актора.

Приклади М. Чехова про роль атмосфери у розкритті змісту драматичного твору. Внутрішня динаміка атмосфери.

Атмосфера як засіб репетиційного процесу.

Тема 2. Робота актора над собою.

Колективна творчість як ансамбль театрального мистецтва.

Творча самоорганізація артиста-вокаліста.

Сценічна та життєва правда. Комунікативні функції театрального мистецтва.

К.С. Станіславський про етику сценічної творчості та дисципліну.

К.С. Станіславський про природу людини та специфіку сценічної творчості.

Елементарні закономірності органічної дії на сцені як сутність сценічної майстерності.

Тема 3. Сприйняття.

Комплексне оволодіння елементами внутрішньої техніки актора, реалізоване в дії на основі вчення К.С. Станіславського і Вл.І. Немировича-Данченка.

Сприйняття навколишнього життя, мистецтва, літератури в широкому сенсі, сприйняття сценічного події - в вузькопрофесійному сенсі.

Розвиток довільного сценічного уваги в реальній та вигаданій площині. Увага як засіб добування творчого матеріалу. Вправи на кола уваги, сценічну

увагу. Спостереження за трудовими навичками, за фізичним самопочуттям, за характером сприйняття.

Тема 4. Звільнення м'язів.

Поняття «зажим». Особливості стану людини. Фізичний, психологічний та психофізичний зажим. Особливості роботи по усуненню зажимів. Озброєння та визволення артиста від штампів.

Музично-пластичні вправи: «релаксація», «медитація», «пластиціювання», «театральний алфавіт», «зроби що-небудь» та ін..

Поняття «пам'ять фізичних дій». Виконання елементарних вправ на пам'ять фізичних дій: «передача предметів», «пересування предметів», «стіна» та ін..

Тема 5. Сценічна уява.

Різниця між уявою та фантазією. Робота по удосконаленню уяви та фантазії. Мнемотехніка. Вираження емоцій виразними засобами тіла.

Поняття «кінолента бачень». Особливості сценічного бачення між актором та артистом, артистом-вокалістом, танцівником.

Створення індивідуального тренінгу для удосконалення сценічної майстерності. Поняття «тренінг».

Модуль II.

Імпровізація.

Тема 6. Взаємодія.

Відчуття партнерства. Взаємодія артиста з глядачем. Взаємодія зі сценічним простором.

Виконання тренінгових вправ: «на довіру», «контактна імпровізація», «притягнути увагу», «одна казка» та ін..

Тема 7. Правила поведінки на сцені.

Елементи мізансценування. Відкрита поза. Подача тіла, жестів, очей. Особливості роботи на камеру. Особливості роботи з костюмом. Чистота. Правило поваги до сцени – збереження таїнства. Дисципліна, порядок виходу на сцену під час гри. Правило коректності допомагати один одному.

Техніка безпеки. Правила пожежної безпеки. Основні вимоги до сценічного

майданчика. Етапи дій виконавців в непередбачуваних умовах. Вправи на розвиток кмітливості, аутотренінгу.

Тема 8. Імпровізаційне самопочуття.

Антреприза. Психологія й техніка актора-імпровізатора. Вільний прояв імпровізаційного мислення.

Вправи на удосконалення акторських якостей - уміння існувати, вірне самопочуття й здатність ним управляти, маюнок ролі, взаємодія з партнером.

Досвід використання імпровізації К.С. Станіславським, В.Е. Мейерхольдом, Е.Б.Вахтанговим.

Тема 9. Характерність.

Важлива проблема психологічного життя образу - не випадкові зовнішні прикмети особистості. Нерозривний зв'язок між внутрішнім світом людини і всім його зовнішнім, життєвим виглядом.

Творча скарбниця – спостережливість. Вміння працювати з характеристиками закладеними в тексті.

Тема 10. Слово на сцені.

Значення правильної вимови (орфоепія) на естраді (сцені). Свистячі, шиплячі і сонорні звуки.

Основи роботи над дикцією. Гігієна мовного апарату.

Робота над текстом. Дотримання чіткої свідомості в мові. Розмітка мовних тактів. Глибина аналізу змісту фрази. Ударні слова.

Модуль III.

Імпровізація.

Тема 11. Пісня як закінчений драматичний твір.

Зрима пісня - інсценування пісні, як вид сценічного уявлення, має свої закони і принципи. Ідейно-тематичний аналіз. Задум змісту пісні. Музика основа сценічно-пластичного рішення пісні.

Особливості роботи над різним жанрами пісенної творчості. Виявлення та різновиди конфлікту.

Тема 12. Музично - сценічні етюди.

Музична і ритмічна організованість пластичного і словесного малюнка ролі. Фантазування актора в напрямку надзавдання і наскрізного дії ролі. Продумування цілого ряду додаткових обставин: хода, ритм і темп кроків, вираз обличчя, характер рухів, як він відноситься до людей, як сприймає місце дії і т.п.

«Я» в запропонованих обставинах автора. Формування програмних компетентностей відбувається на базі навчальної лабораторії виконавської майстерності.

Тема 13. Пошук виконавської манери.

Виконавська манера при створенні сценічного образу музичного твору. Етюдна робота.

Тренування елементів органічного дії: увага, уява, ставлення, свобода м'язів, за матеріалами певної ролі.

Тема 14. Створення сценічного образу артиста-вокаліста

П'ять основних принципів системи К.С. Станіславського: життєвої правди; ідейної активності мистецтва, який знайшов своє вираження у вченні про надзавдання; дії, як збудника сценічних переживань і основного матеріалу в акторському мистецтві (вчення про дію); органічності творчості актора; творчого перевтілення актор в образ.

Пошук та аналіз світових та українських сценічних образів артистів-вокалістів відбувається на базі навчальної лабораторії виконавської майстерності, на сцені Інститут мистецтв (ауд. 208).

I курс, II семестр

Модуль I. Техніка та логіка мовлення.

Тема 1. Техніка мовлення.

Удосконалення техніки мовлення. Виховання словесної дії на матеріалі вправ з техніки мовлення, з певним рівнем складності, в русі. Розвиток уміння діяти словом на текстах скоромовок. Нерозривний зв'язок дихання і голосу.

Практичні вправи для виховання внутрішньої і зовнішньої техніки словесної дії.

Тема 2. Розділові знаки як засіб виразності логічного читання.

Розділові знаки як допоміжний засіб розкриття змісту і смислу фрази. Розділові знаки як засіб розуміння логічного розвитку думок виконавця.

Розділові знаки та інтонація побудови речення. Інтонаційні закони.

Передумови перетворення логічної паузи у психологічну. Функції психологічної паузи за К.С. Станіславським у його вченні про словесну дію.

Залежність значення, тривалості психологічної паузи від змісту дії та її характеру. Роль інтонації (всіх її складових елементів) у передачі ідеї та надзавдання ролі, номера.

Тема 3. Інтонаційні закони.

Роль логічного інтонаційного малюнку в сценічній мові. Завдання інтонації – уточнити, договорити те, що не сказано словами, тобто передати ставлення мовця до думки або явища.

Вимоги до інтонації – конкретне внутрішнє виправдання відповідної яскравості, забарвленості, темпераментності.

Інтонація і пауза як самостійна сила емоційного впливу на глядачів.

Інтонація і пауза як інструмент внутрішнього монологу виконавця.

Виразне читання тексту з урахуванням розділових знаків. Розділові знаки: крапка, крапка з комою, кома, двокрапка, три крапки, тире, знак питання, знак оклику, лапки, дужки.

Випадки розбіжностей логічної паузи з розділовими знаками.

Особливості роботи зі складним реченням і періодом.

Тема 4. Інтенаційний малюнок складних речень.

Мета: набуття навичок виконання вправ на точний інтонаційний малюнок складних речень.

Завдання.

1. Виконати вправу «Крапка».
2. Виконати вправу «Крапка з комою».
3. Виконати вправу «Кома».
4. Виконати вправу «Двокрапка».
5. Виконати вправу «Три крапки».
6. Виконати вправу «Тире».
7. Виконати вправу «Знак питання».
8. Виконати вправу «Знак оклику».
9. Виконати вправу «Лапки».
10. Виконати вправу «Дужки».

Тема 5. Виразна вимова складних речень.

Мета: набуття навичок виразної вимови складних речень.

Завдання.

1. Визначити наскрізну дію в обраних художніх текстах.
2. Оволодіти моделями мовної інтонації для більш чіткого виконання мовної дії.
3. Розставити знаки у текст за законами логічного читання.
4. Прочитати запропонований викладачем уривок художнього твору, дотримуючись всіх інтонаційних законів.
5. Прочитати запропонований викладачем уривок художнього твору, перетворюючи логічну паузу на психологічну.
6. Поділити уривок художнього твору на складові частини за допомогою крапки з комою.
7. Використати розділовий знак «тире» як спосіб протиставлення одного явища іншому.
8. Набути навичок увиразнення логічних наголосів у мовленні.

Тема 6. Закони і правила логіки сценічного мовлення.

Рівень смислу і рівень значення як два рівні явищ логіки мови, що тісно пов'язані між собою.

Логіка сценічного мовлення як єдність і гармонія думки та слова.

Закони логіки у мовному спілкуванні, словесній дії, надзавдання, контексті, наскрізній дії, перспективі, новому понятті, зіставленні і протиставленні, підтексті, створенні стрічки бачень.

Мова як найважливіший засіб спілкування, як вища форма впливу на партнера, глядача в сценічному мистецтві.

Спілкування на сцені, його завдання.

Словесна дія як процес перетворення виголошення тексту на сцені в продуктивну сценічну мову.

Музичність мови як результат органічного загострення дієвості мови.

Творча природа живої словесної дії.

Поняття «другий план». Роль підтексту, оцінка факту.

Підтекст за К.С. Станіславським.

Ілюстрований підтекст – основна передумова перетворення тексту ролі на словесну дію.

Мовний такт, логічний наголос, логічна пауза.

Основні правила визначення наголошених слів у тексті.

Поняття скелетування речення за К.С. Станіславським як один із засобів визначення логічних наголосів.

К.С.Станіславський, його технологія побудови логічної перспективи, її зв'язку з діями виконавця.

Тема 7. Логічний аналізу тексту.

Мета: набуття навичок логічного аналізу тексту, виділення тоном голосу найважливіших ключових слів у тексті, дотримуючись правил логіки мовлення.

Завдання.

1. Засвоїти правила логіки мовлення:

- нові і знайомі поняття;
- правило протиставлення;
- правило зіставлення;
- правило порівняння;
- непоширені речення;
- виділення логічним наголосом перерахованих слів, однорідних членів речення;
- виділення узагальнюючих слів;
- складні найменування;
- слова, що несуть в собі виражений підтекст;
- логічний наголос у реченнях зі знаком питання;
- правило логічного наголосу у звертаннях;
- правило повторюваних слів;
- слово в кінці речення;
- слова, що виражають фізичне зусилля;
- правило родового відмінку.

6. Дібрати зразки текстів описового характеру для читання у творах Гр. Тютюнника, М.Стельмаха, Є.Гуцала.

Тема 8. Робота над текстом.

Мета: набуття навичок роботи над текстом.

Завдання.

1. Оволодіти перспективою словесної дії в художньому творі.
2. Контролювати виразність логічної перспективи думки на всіх етапах роботи над художнім твором.
3. Засвоїти прийоми емоційної виразності голосових реєстрів, зміни темпоритмів словесної дії у невеликих уривках художньої прози.
4. Визначити два рівні явищ логіки: рівень смислу та рівень значення у конкретному літературному творі, запропонованому викладачем.
5. Визначити закони логіки у мовному спілкуванні.
6. Створити логічну стрічку бачень на запропоновану викладачем тему.

7. Прочитати уривок з художнього твору з метою логічного донесення думки автора.
8. Прочитати уривок з художнього твору, використовуючи творчу природу живої словесної дії – виразність інтонації, темпоритм, голосність, тембральне забарвлення.
9. Прочитати уривок з художнього твору і поділити його на мовні такти, виділяючи головні слова (логічний наголос), дотримуючись логічних пауз.
10. Визначити завдання ілюстрованого підтексту у роботі виконавця над образом.
11. Набути навичок органічного відчуття сценічного темпоритму як засобу вияву емоційного підтексту: внутрішньої енергії думки, сили почуття, вольової наснаги.
12. Набути навичок графічного зображення логічної думки (скелетування речення) на текстах художньої літератури.
13. Засвоїти комплекс вправ на зміну ритму і реєстрів, чіткої скоромовки, розширення діапазону голосу, правильного розподілу звука в сценічному просторі з використанням складних рухів.

Тема 9. Основні етапи підготовки художнього твору до виконання.

Значення художнього матеріалу в мистецтві художнього слова.

Основні умови вибору репертуару художнього читання. Вибір репертуару як відповідальний момент в першій етап роботи над художнім твором. Правильно вибраний твір – успіх виконавця, його творче зростання.

Основні критерії вибору репертуару.

Одноплановість у виборі розмовних жанрів. Штампи. Копіювання.

Індивідуальність, неповторність, змістовність – утвердження виконавця як творця художнього твору.

Модуль II

Робота над текстовими творами.

Тема 10. Ідейно-тематичний аналіз художнього твору.

Ідейно-тематичний аналіз твору як наступний етап творчої роботи виконавця. Ідейно-тематичний аналіз твору – осмислення подій (сюжету, його композиції), визначення характеру персонажів, проникнення в почуття і думки автора, вирішення основної проблематики, теми, ідеї через визначення конфлікту.

Тема 11. Дійовий аналіз художнього твору.

Робота виконавця над дійовим аналізом твору. Надзавдання. Поступове розкриття надзавдання через конкретні події і описи, в яких кожен має свою цілеспрямованість. Ціль кожної самостійної частини твору як одна з складових частин надзавдання.

Поділ художнього твору на окремі частини (за термінологією К.С.Станіславського – уривки).

Наскрізна дія як шлях, за яким йде виконавець (висміює, засуджує, співчуває, пояснює) для досягнення надзавдання.

Виконавське завдання, його думки, бачення і почуття як сукупність, що складає другий план виконавця. Слово – від письменника, другий план і підтекст – від виконавця.

Робота над уривками як наступний етап роботи виконавця над художнім твором. Визначення назв уривків. Поділ уривків твору на мовні фрази. Фраза як найменша звукова одиниця усної мови, якою в усній мові називається речення. Побудова фраз. Фраза як закінчена думка.

Мовні такти (мовні ланки) як частини фрази. Мовні такти як суцільна група слів, об'єднаних за смислом, граматично та інтонаційно навколо одного суттєвого слова. Методика розбиття фраз на мовні такти.

Тема 12. Пауза і логічний наголос в художньому творі.

Логічна пауза як важливий виразний засіб мови, як виділення мовного такту. Логічно-з'єднуюча пауза, її використання. Люфтпауза, її використання у роботі над художнім текстом.

Правило розташування пауз в тексті – підпорядкованість логіко-психологічним вимогам.

Підпорядкування паузи певним граматичним закономірностям на початку логічного розбору художнього тексту.

Аналіз логічного наголосу в мовному такті як наступний етап роботи над художнім текстом. Пунктирна лінія, суцільна лінія, подвійне підкреслення як позначення значущості логічного наголосу. Методика позначення динаміки слова стрілкою.

Тема 13. Основні принципи роботи над байкою.

Байка як особливий жанр літератури, що прийшов з давнини.

Байка як найбільш лаконічна динамічна форма епічної розповіді.

«Мораль» (повчальний висновок) як обов'язковий початок або кінець даної епічної форми. Стислість фабули у байці.

Байка як одна з повчальних розповідей, що вимагає від виконавця розігрування. Байка як своєрідна невеличка п'єса.

Байка і мініатюра. Байка та оповідання.

Тема, ідея, конфлікт, ряд подій у байці.

Майстерність виконання байки. Виконавець як дійова особа даної форми. Роль логічної паузи. Формування підсумку-моралі байки виконавцем разом з глядачем.

Особливості характерів персонажів у байці.

Манера подання гіперболізованих образів.

Особливості тривалості конфлікту у байці.

Поняття «фотографічності» в оцінці подій, фактів, визначенні характерів дійових осіб.

Розвиток спостережливості.

Настрій виконавця під час читання байки. Особливості інтонаційного звучання розповідної мови під час виконання.

Поняття «дійового розкриття тексту байки». Пряма мова персонажів.

Тема 14. Сценічне втілення матеріалу байки.

Мета: набуття навичок роботи над байкою.

Завдання.

1. Здійснити роботу над акторськими прийомами передачі алегоричних образів героїв-звірів, неживих предметів.
2. Здійснити роботу над логічною паузою при формуванні підсумку моралі байки виконавцем.
3. Здійснити роботу над особливостями інтонаційного звучання розповідної мови під час виконання байки.
4. Здійснити роботу над особливостями характерів персонажів у байці.
5. Визначити особливості прямої мови кожного з персонажів байки.
6. Використати елементи театралізації при виконанні байки.
7. Здійснити роботу над манерою подачі гіперболізованих образів: тренінгові вправи на відповідний жест, позу, положення тіла.
8. Виконати тренінгові вправи «Спостережливість» на різноманітні теми ситуацій в повсякденному житті.
9. Здійснити роботу над гротесковим стилем виконання байки.
10. Засвоїти методика роботи з техніки мови і орфоепії.

Тема 15. Особливості роботи над творами гумористичного жанру.

Місце гумору в житті людей. Об'єкти гумору.

Різнманітність гумористичного жанру в художній літературі. Природа і соціальний характер комічного: перебільшення, гіпербола, зменшення, натяк, „гра слів”, подвійне тлумачення тощо.

Особливості виявлення комічного на сцені. Лексика і комедійний тон словесної дії.

Здібності виконавця творів гумористичного жанру: органічне почуття гумору, природний комедійний дар, міміка, фізична легкість.

Тема 16. Основні принципи і правила роботи виконавця над гумористичними творами.

Творчий арсенал виконавця: міміка, жести, хода, дійове слово, ліричність і розгніваність, вразливість, підступність, доброта, уїдливість, пряме спілкування з глядачем, побутова і поетична трансформація, трюк, легкість використання виразних засобів: елементів костюма, масок, реквізиту.

Тема 17. Аналіз художнього твору гумористичного жанру.

Мета: набуття навичок аналізу художнього твору гумористичного жанру.

Завдання.

1. Визначити природу комічного, сатиру, гумор.
2. Зробити ідейно-тематичний аналіз.
3. Визначити характерні риси і особливості прямої мови кожного з персонажів.
4. Визначити особливості інтонаційного звучання розповідної мови під час виконання твору.
5. Визначити характерні особливості міміки і жестів у роботі над образами персонажів.
6. Набути навичок по використанню елементів театралізації під час виконання твору.
7. Здійснити роботу над літературним твором будь-якого гумористичного жанру, запропонованого викладачем, за основними етапами: прочитання твору, визначення надзавдання, наскрізної дії.
8. Визначити мовні такти, логічні центри, наголоси, паузи в художньому творі гумористичного жанру.
9. Визначити загальноприйняті прийоми і засоби виконання гуморески.
10. Здійснити роботу над виразними мовними засобами, темпоритмом при виконанні художнього твору гумористичного жанру.

Тема 18. Робота над створенням образу.

Мета: набуття навичок виконання художнього твору гумористичного жанру в образах.

Завдання.

1. Здійснити роботу над творчим арсеналом виконавця: мімікою, жестом, ходом, дієвим словом, спілкуванням з глядачем, трансформацією образу тощо.
2. Придумати мізансцену для створення сценічного образу певного художнього твору, запропонованого викладачем.
3. Виконати тренінгові вправи: «Об'єкт гумору», «Прийом комедійного», «Штамп».

4. Набути навичок роботи над засобами лексики і комедійним тоном словесної дії.
5. Виконати тренінгові вправи «Імпровізація».
6. Проаналізувати орфоепічні і логічні елементи при виконанні.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	I семестр		II семестр	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	-	-	-	-	-
Відвідування семінарських занять	-	-	-	-	-
Відвідування практичних занять	1	29	29	27	27
Робота на семінарському занятті	-				
Робота на практичному занятті	10	29	290	27	270
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-
Виконання завдань до самостійної роботи	5	12	60	1	5
Виконання модульної роботи	25	3	75	2	50
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-
Разом			454	-	352

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№ з/п	Назва теми	Кіль- кість годин	Кіль- кість Балів
I семестр			
1.	Робота актора над собою.	4	5
2.	Сприйняття.	2	5
3.	Звільнення м'язів.	2	5
4.	Сценічна уява.	2	5
5.	Взаємодія.	3	5
6.	Правила поведінки на сцені.	2	5
7.	Імпровізаційне самопочуття.	2	5
8.	Характерність.	2	5
9.	Слово на сцені.	2	5
10.	Пісня як закінчений драматичний твір.	2	5
11.	Музично - сценічні етюди.	2	5
12.	Пошук виконавської манери.	2	5
Разом:		27	60
II семестр			
Сценічне втілення матеріалу байки.		2	5
Разом:		2	5
Усього:		29	65

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться у формі практичних завдань, які повинні бути підкріплені теоретичними знаннями. Максимальна кількість балів – 25.

Модульний контроль №1.

Визначення поняття «Сценічна атмосфера». Вміння управління м'язовою напругою в тілі. Завдання на координацію рухів.

Модульний контроль №2.

Знання основних орфоепічних правил української мови. Знання особливостей артикуляційного апарату. Виконання вправ зі сценічної мови:

- Розминка мовного апарату;
- Вимова складних буквосполучень;
- Знання від 15 до 25 скоромовок різного рівня складності.

Модульний контроль №3.

Визначення понять «композиція», «драматичний етюд». Вміння аналізувати музичний твір за композиційними складовими. Визначення понять «тема» та «ідея» твору.

Модульний контроль №4.

Знання інтонаційних особливостей при читанні розділових знаків, законів побудови логіки вимови в текстових та музичних творах, особливостей аналізу побудови текстового твору.

Модульний контроль №5.

Аналіз текстового художнього твору – байки:

- Ідейно-тематичний аналіз;
- Дійовий аналіз;
- Створення сценічного образу при виконанні обраної байки.

Критерії оцінювання	Бали
Якісне виконання практичного завдання, підкріплене теоретичними знаннями.	21-25 балів
Якісне виконання практичного завдання.	11-20 балів
Практичне завдання виконане із помилками.	0-10 балів
Максимальна кількість балів:	25

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

I семестр														
Кількість балів за модуль	454 б.													
Навчальний модуль	1					2					3			
Назва навчального модуля (практичні заняття) (319 балів)	Тема 1. Творча атмосфера (11 б.)	Тема 2. Робота актора над собою (33 б.)	Тема 3. Сприйняття (22 б.)	Тема 4. Звільнення м'язів (22 б.)	Тема 5. Сценічна уява (22 б.)	Тема 6. Взаємодія (33 б.)	Тема 7. Правила поведінки на сцені (11 б.)	Тема 8. Імпровізаційне самопочуття (33 б.)	Тема 9. Характерність (22 б.)	Тема 10. Слово на сцені (22 б.)	Тема 11. Пісня як закінчений драматичний твір (33 б.)	Тема 12. Музично - сценічні етюди (33 б.)	Тема 13. Пошук виконавської манери (11 б.)	Тема 14. Створення сценічного образу артиста-вокаліста (11 б.)
Самостійна робота (60 б.)	(4*5=20 балів)					(5*5=25 балів)					(3*5=15 балів)			
Види поточного контролю (75 б.)	МК (25 балів)					МК (25 балів)					МК (25 балів)			

II семестр

Кількість балів за модуль	352													
Навчальний модуль	4						5							
Назва навчального модуля (практичні заняття) (297 балів)	Тема 15. Інтонаційні закони (11 б.)	Тема 16. Інтонаційний малюнок складних речень (11 б.)	Тема 17. Виразна вимова складних речень (11 б.)	Тема 18. Закони і правила логіки сценічного мовлення (11 б.)	Тема 19. Логічний аналіз тексту (11 б.)	Тема 20. Робота над текстом (22 б.)	Тема 21. Основні етапи підготовки художнього твору до виконання (11 б.)	Тема 22. Ідейно-тематичний аналіз художнього твору (22 б.)	Тема 23. Дійовий аналіз художнього твору (22 б.)	Тема 24. Пауза і логічний наголос в художньому творі (33 б.)	Тема 25. Особливості роботи над творами гумористичного жанру (33 б.)	Тема 26. Основні принципи і правила роботи виконавця над гумористичними творами (33 б.)	Тема 27. Аналіз художнього твору гумористичного жанру (33 б.)	Тема 28. Робота над створенням образу (33 б.)
Самостійна робота (5 б.)	---						(5 балів)							
Види поточного контролю (50 б.)	МК (25 балів)						МК (25 балів)							

8. Рекомендована література.

Базова:

1. Вербовая Н.П., Головина О.М., Урнова В.В. Искусство речи. [Текст] Учеб. пособие для театр. вузов / -2е изд., доп. и испр. / Н.П. Вербовая, О.М. Головина, В.В. Урнова. – М.: Искусство, 1977. – 303с.
2. Гладишева А.О. Сценічна мова. Дикційна та орфоепічна нормативність. [Текст]-Навч. посібник. перевидання (доповнене до 1-го, 1996р./А.О. Гладишева; Міністерство культури і туризму України; Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого.- К.: 2011 СПД Верес О.И. ООО «Червона Рута-Турс» ISBN 987-966- 9607-13- 4 268с.
3. Орфоепічний словник. [Текст]/Укладач Погрібний М.І.– Київ : Радянська школа, 1980.
4. Станиславский К.С. СС в 8 тт., т. III: Работа актёра над собой. Часть II: Работа над собой в творческом процессе воплощения. [Текст] / К.С. Станиславский - М.: Искусство, 1955. – 503с.
5. Сценическая речь: Учебник. [Текст] / Под ред. И.П. Козляниновой и И.Ю. Промптовой. 4-е изд., испр. М.: Изд-во «ГИТИС», 2006. – 536с. ISBN 5-7196-0255-0
6. Черкашин Р. Художнє слово на сцені. [Текст] Навч. посібник для інститутів театр. мистецтва, інст. мистецтв, інст. культури, театр. училищ / Р.О. Черкашин. –К.: Вища школа, 1989. – 326с.

Допоміжна:

1. Пави П. Словарь театра / П. Пави ; пер. с фр. ; под ред. Л. Боженовой. – М. : ГИТИС, 2003. – 514 с.
2. Мочалов Ю. Композиция сценического пространства. Поэтика мизансцены.. Учеб. пособие для учеб. заведений культуры [Текст] / Юрий Александрович Мочалов. — М.: 1981. — 239 с.
3. Станиславский К.С. Актёрский тренинг [Текст] / Константин Сергеевич Станиславский. — М.: АСТ; АСТ Москва: Полиграфиздат; СПб, 2010.
4. Элькис Г.Я. О пластическом тренаже актёра [Текст]: из опыта педагога /

Г.Я. Элькис. — К.: Мистецтво, 1986. — 115 с.

5. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : навч. посібник / М. В. Кордон. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 584 с.

12. Інформаційні ресурси.

1. Прийоми акторської майстерності та імпровізаційні вправи на заняттях із сценічного руху як одна з умов самореалізації учнів вокально-хорового відділення: http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/37435
1. Книги, статті, учебники по мастерству актера, сценической речи, сценическому движению, истории театра: <http://www.krispen.narod.ru/knigi.html>
3. Спільноти та групи соц.. мереж <https://www.facebook.com/vnesten/>

